

Το φαινόμενο της δυσλεξίας*

Ν. Χαρβάτη

Δυσλεξία είναι η δυσκολία που παρουσιάζουν μερικά παιδιά στο ν' αναγνωρίσουν, να καταλάβουν, ν' αναπαραστήσουν τα γραπτά σύμβολα της γλώσσας, επομένως να διαβάσουν και αργότερα να ορθογραφήσουν.

Το φαινόμενο αυτό μοιάζει περίεργο, γιατί δεν εξαρτάται πάντοτε από τη διανοητική κατάσταση του παιδιού. Το συναντούμε βέβαια σε παιδιά μέτριας νοημοσύνης, καθυστερημένα ή με μη κανονική ψυχοσωματική ανάπτυξη. Το ίδιο όμως το βρίσκουμε και σε παιδιά με απολύτως κανονική ευφυΐα ή και ανώτερη από το μέσο όρο και που η γενική τους ανάπτυξη είναι αρμονική.

Η διανοητική καθυστέρηση φυσικά παίζει το ρόλο της στη δυσκολία της ανάγνωσης, όπως και σ' όλες τις δυσκολίες των καθυστερημένων παιδιών. Η δυσλεξία όμως, σαν καθαρό φαινόμενο, την αιτία της θα μπορούσαμε να πούμε ότι την οφείλει σε διαταραχές έξω από τη διανοητική ικανότητα του υποκειμένου. Άλλωστε πολλά μέτριας νοημοσύνης παιδιά μαθαίνουν να διαβάζουν πολύ ικανοποιητικά.

Ποιες είναι οι χαρακτηριστικές εκδηλώσεις της δυσλεξίας:

- Το παιδί παρουσιάζει καθυστέρηση λόγου για την ηλικία του.
- Η άρθρωσή του είναι κακή. Ή τραυλίζει.
- Το λεξιλόγιό του φτωχό.
- Η μνήμη του ελλιπής, επιπόλαιη.
- Δεν είναι σε θέση να διαβάσει και να καταλάβει ένα κείμενο της ηλικίας του.
- Ή διαβάζει πολύ άσχημα, παραμορφώνει, πηδάει λέξεις, «τρώνει» συλλαβές ή γράμματα.
- Κάνει αναγραμματισμούς διαβάζοντας και γράφοντας.
- Δεν αναγνωρίζει σωστά, συγγέει τα σύμφωνα.

Το ψυχοπαιδαγωγικό πρόβλημα που συνεπάγεται η δυσλεξία είναι πολύ σοβαρό. Γίνεται πολύ σοβαρότερο, γιατί οι περισσότεροι δάσκαλοι δεν το έχουν υπόψη τους. Έτσι, ένα δυσλεξικό παιδί εύκολα κατατάσσεται στα καθυστερημένα, γιατί δεν είναι σε θέση να διαβάσει. Άλλωστε, όσο περνούν τα χρόνια, του δημιουργείται πραγματική σχολική κα-

* Αναδημοσίευση από το περιοδικό «Παιδεία και ζωή», 1955, σελ. 21-24.

Η Νίτσα Χαρβάτη είχε και πλούσια κοινωνική δραστηριότητα: μέλος της Ένωσης Ελληνίδων Επιστημόνων, ιδρυτικό μέλος, πρώτη Γενική Γραμματέας (1963-1965) και αργότερα Πρόεδρος του Συλλόγου Ελλήνων Ψυχολόγων καθώς και ιδρυτικό μέλος και Γενική Γραμματέας της Οργάνωσης για την Προστασία των Παιδιών.

Η Νίτσα Χαρβάτη είχε δημοσιεύσει στην Ελλάδα και στο εξωτερικό ψυχολογικές μελέτες, τρία βιβλία για παιδιά, μεταφράσεις λογοτεχνικών βιβλίων για παιδιά του Edward Fenton, κ.ά.

Όλοι θυμόμαστε τον ενθουσιασμό, την εργατικότητα, τη συνέπεια, την ευαισθησία, τη σεμνότητα, αλλά και την άριστη συνεργασία που η Νίτσα Χαρβάτη είχε με όλους τους συναδέλφους της ψυχολόγους την περίοδο 1977-1985, όταν επί προεδρίας της οργανώθηκε το πρώτο (1978) και το δεύτερο (1982) Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογίας, αλλά και κλήθηκε να αναλάβει την προεδρία και του τέταρτου Πανελληνίου Συνεδρίου το 1992. Επί προεδρίας της επίσης, το 1979 ψηφίστηκε ο Νόμος για την κατοχύρωση του επαγγέλματος του ψυχολόγου στη Βουλή των Ελλήνων, μετά από προσπάθεια 15 και πλέον ετών.

ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΗ ΕΡΓΟΓΡΑΦΙΑ

1942 – «Ο ρόλος του θεάτρου στο σχολείο»,
Νέα Ελληνικά Γράμματα.

- 1954 – “Report on education problems in Greece” (In French). *Revue Internationale de Psycho-pedagogie* (Belgium).
- 1957 – *Τα παιδιά μας ζωγραφίζουν*. Αθήνα.
- 1963 – (με τη Ρ. Παπαθεοφίλου) Μελέτη της επιθετικότητας και αντιδράσεων φόβου σε παιδιά με κατάθλιψη. *Εγκέφαλος*.
- 1964 – (με τη Ρ. Παπαθεοφίλου) Στατιστικά στοιχεία και παρατηρήσεις πάνω στην παιδική εγκληματικότητα στην Ελλάδα. *Εγκέφαλος*.
- 1964 – «Εγώ, ταύτιση και συνέπειες τους. Παιδιά από 3 έως 8 ετών. Έρευνα σε αστική περιοχή». Εισήγηση στην 1η Ετήσια Συνάντηση του Συλλόγου Ελλήνων Ψυχολόγων, Αθήνα.
- 1967 – *Τα μειονεκτήματα της σχολικής μεθόδου*. Σπουδές.
- 1969 – *Greece: A book to begin on*. N.Y. Holt, Rinehart and Winston.
- 1971 – *Ancient Egypt: A book to begin on*. N.Y. Holt, Rinehart and Winston.
- 1971 – *Ancient Rome: A book to begin on*. N.Y. Holt, Rinehart and Winston.

Όλγα Πανοπούλου-Μαράτου

* Ευχαριστούμε θερμά τη Μαριάννα Φουρλή, μαθήτριά και πιστή φίλη της Νίτσας Χαρβάτη για την πολύτιμη βοήθειά της στη σύνταξη του σύντομου αυτού βιογραφικού σημειώματος.